

ประโยค ๑ - ๒

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

แปล โดยพยัญชนะ

๑. สทา (มาตา) ตํ (ปุตฺตํ) กิจฺเจเน โปสยมาณา ตํ อาทาย คตทิวเส กิณฺณิ อลภิตฺวา
 เคเห กตฺวา สยเมว คตทิวเส ภตฺตี ลภติ ฯ อถ นํ ปิณฺฑาทาย จริตฺวา ซีวิตฺถุ สมตฺตกาเล สทา กปาลํ
 หตฺถเถ ฐเปตฺวา ตาต มยา ตํ นิสฺสาย มหาทุกฺขํ ปตฺตํ อิทานิ น สกฺโกมิ ตํ โปเสตฺถ อิมสฺมี
 นนฺเร กปณฺทริกาทีนํ ปฏฺยตฺตภตฺตาทีนํ อตฺถิ ตตฺถ ภิกฺขาย จริตฺวา ซีวาทิตฺติ ตํ วิสฺสชฺเชติ ฯ โส
 ฆรปฺปฏฺฐิปาฏฺฐิยา จรณฺโต อานนฺทเสฏฺฐิกาเล นิพฺพตฺตภูจฺฉานํ คนฺตฺวา ชาติสฺสโร หุตฺวา อตฺตโน
 เคหํ ปาวีสี ฯ ตีสฺสู นํ ทวารโกฏฺฐเกสุ น โภจิ สลฺลภฺเชติ ฯ จตฺตตฺถทวารโกฏฺฐเก มฺลลสิริเสฏฺฐิโน
 ปุตฺตกา ทิสฺวา อุพฺพิคฺคหทยา ปโรทิสฺสู ฯ อถ นํ เสฏฺฐิปรึสา นิกฺขม กาลกณฺณิตฺติ โปเถนฺตฺวา
 นีหริตฺวา สงฺการภูจฺฉาเน จิปีสฺสู ฯ สตฺถา อานนฺทตฺถเถเรน ปจฺฉาสมเณน ปิณฺฑาทาย จรณฺโต ตํ ฐานํ
 ปตฺโตเถโร โอลเคตฺวา เตน ปุณฺโณ ตํ ปวตฺตี อาจิกฺกขิ ฯ เถโร มฺลลสิริ ปกฺโกสาเปสิ ฯ มหาชนกาโย
 สนฺนิปติ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. สตฺถา มฺลลสิริ อามนฺเตตฺวา ชานาสิ เอตฺนฺตฺติ ปุณฺณิตฺวา น ชานามิตฺติ วุตฺเต ปีตา
 เต อานนฺทเสฏฺฐิตฺติ วตฺวา ตํ อสทฺทหนฺตํ อานนฺทเสฏฺฐิ ปุตฺตสฺส เต ปณฺจมหานิธี อาจิกฺกขาหิตฺติ
 อาจิกฺกขาเปตฺวา สทฺทหาเปสิ ฯ โส สตฺถารํ สรณํ อคมาสิ ฯ สตฺถา ตสฺส ฆมฺมํ เทเสนฺโต อิมํ
 คาถมาห

ปุตฺตกา มตฺถิ ฆนฺมตฺถิ	อิตฺติ พาโล วิหณฺณติ
อตฺตกา หิ อตฺตโน นตฺถิ	กุโธ ปุตฺตกา กุโธ ฆนฺนติ ฯ

ตสฺสตฺถโธ ปุตฺตกา เม อตฺถิ ฆนํ เม อตฺถิ อิตฺติ พาโล ปุตฺตตคฺคณฺหาย เจว ฆนตคฺคณฺหาย จ
 หณฺณติ วิหณฺณติ ทฺกฺกขิตฺติ ปุตฺตกา เม นสฺสิสฺสูติ วิหณฺณติ นสฺสนฺตฺติ วิหณฺณติ ฯ นสฺสิสฺสูนฺตฺติ

วิหณฺณติ ฯ ฌเนปี เอเสว นโย ฯ อิติ จหากาเรหิ วิหณฺณติ ปุตุเต โปเสสฺสามิติ รตฺติณฺจ ทิวา
 จ ถลปถชลปาถาทิสฺสู นานปฺปการโต วายมนุโตปี วิหณฺณติ ฌนํ อุปฺปาเทสฺสามิติ กสิวณฺชชาทีนึ
 กโรนุโตปี วิหณฺณเตว เอวํ วิหณฺณนุตฺตสฺส จ อตฺตา หิ อตฺตโน นตฺถิ เตน วิมาเตน ทุกฺขิตํ
 อตฺตानํ สฺขิตํ กาคุํ อสกุโกนตฺตสฺส ปวตฺตติยมฺปิสฺส อตฺตา หิ อตฺตโน นตฺถิ มรณฺมณฺเจ นิปนฺนสฺส
 มรณฺนตฺติกาหิ เวทนาหิ อกฺคิชาลาหิ วีย ปรีทฺยหฺมานสฺส ฉิขฺชมาเนสฺส สนฺธิพนฺธเนสฺส ภิขฺชมาเนสฺส
 อญฺจิสฺสงฺมาเตสฺส นิมนฺมิเลตฺวา ปโรโลกํ อุมฺมิเลตฺวา อีโวลกํ ปสฺสฺสนุตฺตสฺสาปี ทิวเส ทิวเส ทฺวิกฺขตฺตํ
 นหาเปตฺวา ติกฺขตฺตํ โภเชตฺวา คนฺธมาลาทีหิ อลงฺกริตฺวา ยาวชิวํ โปสิโตปี สหายภาเวน
 ทุกฺขปรีตฺตानํ กาคุํ อสมตฺถตฺตาย อตฺตา หิ อตฺตโน นตฺถิ กุโต ปุตุตา กุโต ฌนํ ปุตุตา วา ฌนํ
 วา ตสฺมี สมเย กิเมว กริสฺสนนฺติ อานนฺทเสฏฺฐิโนปี กสฺสจฺจิ กิณฺจิจิ อทตฺวา ปุตุตฺตสฺสตฺตาย ฌนํ
 สณฺธเปตฺวา ปุพฺเพ วา มรณฺมณฺเจ นิปนฺนสฺส อิทานึ วา อิมํ ทุกฺขํ ปตฺตสฺส กุโต ปุตุตา กุโต
 ฌนํ ปุตุตา วา ฌนํ วา กิ ทุกฺขํ หริสฺสุ กิ วา สฺขํ อุปฺปาทยีสฺสูติ ฯ

 ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ๑ - ๒

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อ.มารดานั้น เลี้ยงอยู่ ซึ่งบุตรนั้น โดยยาก ไม่ได้แล้ว ซึ่งวัตถุอะไร ๆ ในวัน
 แห่งตนพาซึ่งบุตรนั้นไปแล้ว ย่อมได้ ซึ่งค่าจ้างในวันแห่งตนกระทำแล้ว ซึ่งบุตรนั้น ในเรือน
 ไปแล้วเองนั่นเทียว ๆ ครั้งนั้น อ. มารดานั้น วางไว้แล้ว ซึ่งกระเบื้อง ในมือ กล่าวแล้ว กะบุตร
 นั้นว่า ลูกก่อนพ่อ อ. ความทุกข์ใหญ่ อันเรา อาศัยแล้ว ซึ่งเจ้า ถึงแล้ว อ. เรา ย่อมไม่อาจ
 เพื่ออันเลี้ยง ซึ่งเจ้า ในกาลนี้ อ. วัตถุ ท. มีข้าวสวยเป็นต้นอันบุคคลจัดแจงไว้แล้ว เพื่อบุคคล ท.
 มีบุคคลผู้กำพร้า และบุคคลผู้เดินไปสู่นทางไกลเป็นต้น มีอยู่ ในนครนี้ อ. เจ้า จงเที่ยวไปแล้ว
 ในนครนั้น เพื่ออันขอ จงเป็นอยู่ ดังนี้ สละแล้ว ซึ่งบุตรนั้น ในกาลแห่งบุตรนั้น เป็นผู้สามารถ
 เพื่ออันเที่ยวไปแล้ว เพื่อก่อนข้าว เป็นอยู่ ๆ อ. เด็กชาวนั้น เที่ยวไปอยู่ ตามลำดับแห่งเรือน
 ไปแล้ว สู่ที่แห่งตนบังเกิดแล้ว ในกาลแห่งตนเป็นเศรษฐีชื่อว่าอานันทะ เป็นผู้ระลึกได้ซึ่งชาติ
 เป็น ได้เข้าไปแล้ว สู่เรือน ของตน ๆ อ. ใคร ๆ ไม่กำหนดแล้ว ซึ่งเด็กชาวนั้น ที่ซุ่มแห่งประตู ท.
 สาม ๆ อ. บุตรน้อย ท. ของเศรษฐี ชื่อว่ามูลสิริ เห็นแล้ว ซึ่งเด็กชาวนั้น ที่ซุ่มแห่งประตูที่สี่
 เป็นผู้มิหทัยหวาดเสียวแล้ว เป็น ร้องได้ทั่วแล้ว ๆ ครั้งนั้น อ. บุรุษของเศรษฐี ท. กล่าวแล้วว่า
 เนาะคนกาพกัณเณ อ. เจ้า จงออกไป ดังนี้ โบายอยู่ นำออกแล้ว โยนไปแล้ว ซึ่งเด็กชาวนั้น ในที่
 เป็นที่ทิ้งซึ่งหยากเยื่อ ๆ อ. พระศาสดา มีพระเถระชื่อว่าอานนทฺ์ เป็นปัจฉาสมณะ เสด็จเที่ยว
 ไปอยู่เพื่อก่อนข้าว เสด็จถึงแล้ว ซึ่งที่นั้น ทอดพระเนตรดูแล้ว ซึ่งพระเถระ ผู้อันพระเถระนั้น
 ทูลถามแล้ว ตรัสบอกแล้ว ซึ่งเรื่องอันเป็นไปทั่วนั้น ๆ อ. พระเถระ ยังบุคคล ให้เรียกมาแล้ว
 ซึ่งเศรษฐีชื่อว่ามูลสิริ ๆ อ. หมู่แห่งมหาชน ประชุมกันแล้ว ๆ

แปล โดยอรธ

๒. พระศาสดา ตรัสเรียกมูลสิริเศรษฐีมาแล้ว ตรัสถามว่า ท่านรู้จักเด็กชายคนนั้นไหม เมื่อมูลสิริเศรษฐีนั้น กราบทูลว่า ข้าพระองค์ ไม่รู้จัก จึงตรัสว่า เด็กชายคนนั้นคืออานันทเศรษฐี ผู้เป็นบิดาของท่าน แล้วให้เด็กชายคนนั้นบอกขุมทรัพย์ ด้วยพระดำรัสว่า อานันทเศรษฐี ท่านจงบอกขุมทรัพย์ใหญ่ ๕ แห่ง แก่บุตรของท่านแล้วทรงยังมูลสิริเศรษฐีนั้น ผู้ไม่เชื่ออยู่ ให้เชื่อแล้ว ๆ มูลสิริเศรษฐีนั้น ได้ถึงพระศาสดา เป็นสรณะแล้ว ๆ พระศาสดา เมื่อจะทรงแสดงธรรม แก่มูลสิริเศรษฐีนั้น จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

คนพาล ย่อมเดือดร้อนว่า บุตรทั้งหลายของเรามีอยู่
 ทรัพย์ของเรามีอยู่ ตนแลย่อมไม่มีแก่ตน บุตรทั้งหลาย
 จักมีแต่ที่ไหน ทรัพย์จักมีแต่ที่ไหน ดังนี้ ฯ

พึงทราบเนื้อความแห่งพระคาถาพุทธวจนะนั้นว่า

คนพาล ย่อมลำบากเพราะความอยากในบุตร และเพราะความอยากในทรัพย์ ชื่อว่าย่อมเดือดร้อน คือ ย่อมถึงความทุกข์ว่า บุตรทั้งหลายของเรามีอยู่ ทรัพย์ของเรามีอยู่ ได้แก่ ย่อมเดือดร้อนว่า บุตรทั้งหลายของเราฉิบหายแล้ว ย่อมเดือดร้อนว่า บุตรทั้งหลายของเรา ฉิบหายอยู่ ย่อมเดือดร้อนว่า บุตรทั้งหลายของเราจักฉิบหาย ดังนี้ ฯ แม้ในทรัพย์ก็มีนัยนี้ เหมือนกัน ฯ คนพาลย่อมเดือดร้อน ด้วยอาการ ๖ อย่าง ด้วยประการฉะนี้ คนพาลนั้น พยายามอยู่ โดยประการต่าง ๆ ในที่ทั้งหลายมีทางบกและทางน้ำเป็นต้น ทั้งกลางคืนและกลางวัน ด้วยคิดว่า เราจักเลี้ยงบุตรทั้งหลาย ดังนี้ ชื่อว่าย่อมเดือดร้อนบ้าง กระทำการทำงานทั้งหลายมีกสิกรรมและ พาณิชยกรรมเป็นต้น ด้วยคิดว่า เราจักยังทรัพย์ให้เกิดขึ้น ดังนี้ ชื่อว่าย่อมเดือดร้อนแน่แท้บ้าง ก็เมื่อคนพาลนั้นเดือดร้อนอยู่อย่างนี้ ตนแลย่อมไม่มีแก่ตน คือ เมื่อคนพาลนั้น ไม่อาจทำตนที่ถึงความทุกข์เพราะความคับแค้นนั้น ให้ถึงความสุขได้ แม้ในปัจจุบัน ตนแลย่อมไม่มีแก่ตน คือ เมื่อคนพาลนั้นนอนบนเตียงเป็นที่ตาย ถูกเวทนาอันมีความตายเป็นที่สุด ซึ่งคล้ายเปลวไฟเผาเผา อยู่ เมื่อที่ต่อและเครื่องผูกจะขาดไป เมื่อร่างกระดูกจะแตกไป แม้เมื่อคนพาลนั้น หลับตาเห็นโลก หน้า ลืมตาเห็นโลกนี้อยู่ ตนแล แม้อันคนพาลนั้น ให้อาบน้ำวันละ ๒ ครั้ง ให้บริโภคอาหาร วันละ ๓ ครั้ง ประดับด้วยของหอมและพวงมาลัยเป็นต้น เลี้ยงจนตลอดชีวิต ก็ชื่อว่าไม่มีแก่ตน

เพราะตนไม่สามารถจะกระทำเครื่องต้านทานความทุกข์ได้ โดยความเป็นสหาย บุตรทั้งหลาย
จักมีแต่ที่ไหน ทรัพย์จักมีแต่ที่ไหน คือ บุตรทั้งหลาย หรือว่าทรัพย์ จักทำอะไรได้ ในสมัยนั้น
แม้เมื่ออำนาจเศรษฐี ไม่ให้อะไร ๆ แก่ใคร ๆ รวบรวมทรัพย์ไว้เพื่อประโยชน์แก่บุตร นอนบน
เตียงเป็นที่ตายในกาลก่อน หรือว่า ถึงความทุกข์นี้ ในกาลนี้ บุตรทั้งหลายจักมีแต่ที่ไหน
ทรัพย์จักมีแต่ที่ไหน คือ บุตรทั้งหลาย หรือว่าทรัพย์ นำทุกข์อะไรไปได้ หรือว่า ให้ความสุขอะไร
เกิดขึ้นได้ ดังนี้ ฯ